

Täysistunto

Keskiviikko 4.12.2024 klo 14.01—1.10

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.49 **Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta.

Esityksen tarkoituksena on ajantasaistaa ja lisätä työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnon ja toimivan johdon pätevyys- ja kelpoisuusvaatimuksia ottaen huomioon vakuutusyhtiöitä koskevan sääntelyn kehitys ja toisaalta työeläkevakuutustoimintaa koskevat erityispiirteet. Esitys perustuu pätevyys- ja kokemusvaatimusten osalta osittain Finanssivalvonnan tekemään lainsäädäntöaloitteeseen.

Työeläkevakuutusyhtiöistä annettuun lakiin lisättäisiin työeläkevakuutusyhtiön hallintoneuvoston jäsenelle vaatimus hyvämaineisuudesta ja hallintoneuvostolle kollegiaalinen vaatimus työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksesta. Lisäksi jäsenille lisättäisiin kollegiaalinen vaatimus muusta tehtävän hoitamisen vaatimasta ammatillisesta pätevyydestä ja kokemuksesta. Lisäksi hallintoneuvostoa ja hallitusta koskevia erityisiä kelpoisuusvaatimuksia muutettaisiin koskien sidonnaisuutta.

Esityksen mukaan työeläkevakuutusyhtiön hallituksen olisi määriteltävä yhtiön keskeiset toiminnot, ja keskeisistä toiminnoista vastaavilta henkilöiltä edellytettäisiin sekä työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemusta että tehtävän vaatimaa ammatillista pätevyyttä ja kokemusta.

Työeläkevakuutusyhtiöllä olisi oltava riittävät menettelyt ja kirjalliset toimintaperiaatteet yhtiön toimitusjohtajan ja hallituksen jäsenten sekä keskeisistä toiminnoista vastaavien henkilöiden kelpoisuusvaatimusten täyttämisen varmistamiseksi. Yhtiön hallituksen olisi vuosittain arvioitava hallintojärjestelmää, kirjallisia toimintaperiaatteita ja jatkuvuus-
suunnitelmaa ja pidettävä ne ajantasaisina.

Lisäksi Eläketurvakeskuksesta annettuun lakiin lisättäisiin säännös Eläketurvakeskuk-
sen hallituksen jäsenen vahingonkorvausvastuusta vastaavantyyppisesti, mitä vakuutus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2024 vp

alalla ja muun muassa Kelan osalta on säädetty. Muutos selkeyttäisi oikeustilaa ja laajentaisi vahingonkorvausvastuun koskemaan myös niitä vahinkoja, joita hallituksen jäsen tässä tehtävässään julkista valtaa käyttämättä aiheuttaisi Eläketurvakeskukselle.

Lakimuutosten on tarkoitus tulla pääosin voimaan 1.7.2025. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.51 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Olen itse ollut eläkeyhtiön hallintoneuvostossa ja hallituksessa useita vuosia, ja sen takia tämä asia kiinnostaa. Voin sanoa, että tässä on sinänsä hyvään suuntaan viety näitä pätevyysvaatimuksia, ja kannatan sitä, että tätä viedään tähän suuntaan, koska on erittäin tärkeää, että eläkeyhtiön hallinnossa olevat henkilöt tietävät eläkejärjestelmästä. Sitten toinen asia, joka korostuu erityisesti siellä hallituksessa, on tämä sijoitusosaaminen. Näitä kollegiaalisia vastuuta näitten alojen osalta on hyvä tässä vahvistaa, ja ymmärtän tämän vaatimuksen tässä yhteydessä.

Onko niillä sillä hetkellä, kun valitaan, kaikki tämä valmius olemassa? Täällä on ollut, että ”hyvän työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksen ja tehtävän vaatiman ammatillisen pätevyyden voi hankkia valinnan jälkeen kohtuullisessa ajassa”. Ja nyt tässä lakiesityksessä on tapahtunut pieni tekninen virhe, että johdon osalta tämä tilanne on mainittu siellä mutta sitten hallintoneuvoston ja hallituksen osalta ei ole. Olisikin hyvä, että tämä nyt sitten, kun lakia täällä käsitellään, tarkistettaisiin myöskin näiden osalta. Tämä ajatus on lain perustelutekstissä kyllä olemassa, mutta voisi olla, että tämä tekninen virhe pitäisi täällä tarkentaa. Valmistelussa se on ollut esillä, ja se on tässä mielessä nyt tarkennettava täällä sitten aikanaan, kun tämä valiokunnissa käsitellään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

14.53 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta. Kyseessä on pitkälti tekninen esitys, jonka tavoitteena on ajantasaistaa ja lisätä työeläkevakuutusyhtiöiden hallinnon ja johdon pätevyys- ja kelpoisuusvaatimuksia. Esitys myös yhtenäistää sääntelyä muihin vakuutusyhtiöihin ja eläkesäätiöihin verrattuna.

Keskeiset muutokset tulevat työeläkevakuutusyhtiölakiin. Hallintoneuvoston jäseniä koskevat jatkossa lain mukaan hyvämaineisuusvaatimukset. Lisäksi kollegiaalinen vaatimus työeläkevakuutustoiminnan asiantuntemuksesta tulee olla hallintoneuvostossa. Hallituksen jäsenille tulee vaatimus ammatillisesta pätevyydestä ja kokemuksesta. Esityksessä tarkennetaan johdon erityisiä kelpoisuusvaatimuksia, kuten sidonnaisuussääntöjen lieventämistä. Merkittävänä muutoksena Eläketurvakeskuksesta annettuun lakiin on vahingonkorvausvastuun lisääminen hallituksen jäsenille.

Arvoisa puhemies! Esityksellä on tarkoitus kehittää hallintorakennetta. Hallituksen tehtävä on määritellä yhtiön keskeiset toiminnot ja vastuut niiden hoitamisesta. Kirjallisten toimintaperiaatteiden ylläpito johdon kelpoisuuden varmistamiseksi on myös merkittävä. Esityksellä tulee olemaan vaikutuksia työeläkevakuutusyhtiöiden toimintaan tehostaen hallintojärjestelmää ja riskienhallintaa sekä selkeyttäen valvontaa ja lisäten läpinäkyvyyttä. Taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa voidaan todeta, että kustannukset ovat kohtuulli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2024 vp

set suhteessa hyötyihin. Lakiesitys on tärkeä, ja sitä on viety erittäin hyvään suuntaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

14.55 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tässä on hyvin tullut esille tämän lain sisältö, ja minusta tämä on ihan asiallinen esitys, joka tänne tuodaan. Pari huomiota:

Ensinnäkin vähän samat ajatukset kuin edustaja Lylyllä täällä tuosta mahdollisuudesta kohtuullisessa ajassa sen valinnan jälkeen tavallaan pätevytyä, tai mitä sanaa nyt käytetäänkin. Mielellään kuulisin ministerin arvion siitä, voisiko tämmöisen täsmennyksen täällä eduskuntakäsittelyssä tehdä, kun se on kuitenkin ollut tarkoitus tässä.

Toinen huomio koskee sitä kollegiaalista pätevyyttä, että hallintoneuvostolla pitää tavaltaan olla kollegiona tietty pätevyys ja tuntemus: on aina pikkuisen haastava kysymys alkaa arvioimaan sitä kollegiaalisesti. Ymmärrän, että varsinkin näissä hallituksissa — meillähän on eläkelainsäädäntö, jossa edellytetään hallitukselta tietynlaista pätevyyttä, siellä on lueteltu useamman tyyppistä pätevyyttä, ja minusta se on sinänsä hyvä — sitten pitäisi olla joku mekanismi, jolla sitten arvioidaan se pätevyys, ja tiedän, että osittain onkin. Mutta tämä oli lähinnä se kysymys.

Sitten yleisesti ottaen, nyt kun puhutaan tästä eläkejärjestelmästä, täytyy tähän loppuun vielä todeta, että hyvin mielenkiinnolla odotan nyt tammikuun loppua ja sitä, minkälaisia esityksiä tulee tähän meidän eläkejärjestelmän kehittämiseen molempien osalta: sekä sen osalta, miten me kestävyyttä saadaan parannettua, että sitten sen osalta, tuleeko kenties tulevaisuutta ajatellen, kun maailma muuttuu, näitä automaattisia vakauttajia ja minkä sisältöisiä vakauttajia esitetään. Nämä menevät vähän yksityiskohtiin jo, mutta niin tai näin, tällä on iso merkitys tietenkin meidän järjestelmään ja, voi sanoa, koko julkisen talouden näkymiin, vaikkei niitä sosiaaliturvarahastoja ja eläkerahastoja enää suoraan lasketakaan siellä, kun katsotaan niitä eurooppalaisia sääntöjä.

Meillä on julkisessa taloudessa, voisi sanoa, kolme osa-aluetta: on valtiontalous, johon kuuluvat myös hyvinvointialueet, sitten on kuntatalous erikseen ja sitten on tämä eläkejärjestelmä ja sosiaaliturvarahastot. Kun valtiontalous on nyt erittäin huonolla hapella ja kuntatalous on siirtymässä heikompaan suuntaan mutta eläkejärjestelmä kuitenkin edelleen erittäin kestävä, niin on tärkeää, että pidämme kiinni sen kestävydestä, joka on hyvässä kunnossa, emmekä anna sen mennä huonoon kuntoon. Ja sen takia tämä työskentely, joka on taustalla tuolla, on tärkeää. Eli jos joku on rempallaan, niin ei laiteta kaikkia rempalleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.58 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi tuossa innoitti vähän ottamaan toisen puheenvuoron.

Täytyy sanoa, että tämä on tosi tärkeä alue miettiä, kuinka eläkejärjestelmä Suomessa toimii. Tätä on kansainvälisesti verrattu, ja voi sanoa, että Suomi on ollut kansainvälisessä vertailussa eläkejärjestelmän läpinäkyvyydessä ykkönen monta kertaa. Tämä on osa sitä kokonaisuutta, että siellä on kunnollinen, osaava hallinto, luottamushenkilöt. Sitten eläkejärjestelmästä tulee vakuutetuille tietoa aika ajoin. Me jokainen saamme eläkejärjestelmästä tiedon siitä, minkälainen eläkekertymä on ollut ja missä työpaikoissa on ollut. Tämä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2024 vp

tosi harvinaista maailmalla, tätä ei ole käytännössä monessakaan maassa. Tämän tyyppisiä asioita Suomessa on, mikä on hyvä asia.

Sitten jos ajatellaan tätä isoa kokonaisuutta, mitä eläkejärjestelmä tässä on, niin se on ainut julkisen talouden osa, joka on plussalla — kaikki muut ovat käytännössä miinuksella — ja se on hyvä asia. Mutta aina pitää muistaa, että vaikka siellä on se 260 miljardia varallisuutta, vähän ylitsekin taitaa olla, niin se on vain yksi kolmasosa siitä eläkevastuusta, mitä tässä koko vastuunkannossa on. Kyllä siellä pitääkin olla sitä puskuria, ja tässä mielessä se kokonaisuus on tärkeä osa.

Se, miksi tämä on hallinnon osalta ja myöskin sitten tämän järjestelmän osalta pysynyt aika hyvänä koko ajan, liittyy siihen, että tätä evaluoidaan noin suurin piirtein kymmenen vuoden välein ja tämä on aina ajan tasalla. Tämä lainsäädäntö ei ole tässä semmoinen, että se joka neljäs vuosi muuttuu, vaan siinä yritetään pitää semmoista rytmiä, joka pitää sen järjestelmän kunnossa.

No, sitten jos katsotaan näitä muutostarpeita tällä hetkellä, niin varmasti se kokonaisuus liittyy siihen, kuinka paljon osakepainoa kasvatetaan yksityisissä eläkeyhtiöissä. Julkisen puolen eläkeyhtiöissä osakepainoa saa olla, koska siellä on julkinen takuu takana verotuksen kautta. Eli yksityisen puolen osakepainon kasvattaminen varmaan täältä on tulossa, kun tätä aikanaan täällä käsitellään. Tammikuun loppuun mennessä taitaa olla se määräaika, jolloin työryhmät saavat näitä aikaiseksi, ja tässä, voi sanoa, työmarkkinajärjestöt ovat onnistuneet aika hyvin, että ne ovat aina ratkaisseet kaikki nämä järjestelmään liittyvät ongelmat. Vuoden 2017 uudistus, jota itse olin neuvottelemassa, on pitänyt tämän ajan tasalla, ja se on hyvä esimerkki siitä, että kun tehdään vastuullisesti neuvotellen ja sopien, niin saadaan ratkaisuja aikaiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Grahn-Laasonen, viisi minuuttia.

15.01 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos asiantunneville, päteville edustajille hyvistä puheenvuoroista.

Myöskin haluan tuoda esiin sen, mikä tulikin jo tuossa alkupuheenvuorossa, että tämä on Finanssivalvonnan aloitteesta syntynyt esitys. Siitä tietysti on sitten sen jälkeen yhteistyössä ministeriössä yhdessä työmarkkinaosapuolten kanssa keskusteltu ja löydetty ratkaisu, joka oman käsitykseni mukaan vastaa joka osapuolen toiveita ja on hyväksyttävissä myöskin työmarkkinajärjestöjen suunnalta.

Tässä edustaja Lylyn esiin nostamaa asiaa voidaan selvittää eduskuntakäsittelyn aikana, sitä, onko tarpeen vielä täsmentää sinne mahdollisesti jäänyttä teknistä virhettä. Vakiintunut käytäntöhän on ollut, että työeläkevakuutusjärjestelmän tuntemus ja muu ammatillinen pätevyys on voitu hankkia kohtuullisessa ajassa. Tämä on myös valvojan toive, että tämä vakiintunut käytäntö olisi osa myös tätä virallista aukikirjoitettua lainsäädäntöä. Näin on tarkoitettu toimia, joten mikäli siellä on vielä täsmennystarvetta, niin ministeriö ilman muuta tukee eduskuntaa siinä, että tällainen asia voidaan katsoa kuntoon.

Mitä tuli yleisesti eläkejärjestelmään, niin yhdyn näihin puheenvuoroihin siitä, että sitä on vastuullisesti hoidettu vuosikymmenet yhdessä ja työmarkkinajärjestöt ovat kantaneet tässä vastuuta. Näin toivomme ja oletamme, että tapahtuu nytkin, kun on tarvetta jälleen tarkastella meidän eläkejärjestelmää ja sen kantokykyä ja kestävyyttä pitkällä aikavälillä.

Tämän takaraja on tammikuun lopussa. Toivon, että sieltä ratkaisu syntyy, niin kuin on syntynyt tähänkin asti. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 128/2024 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.